

Lydnaden ska vara total - konservativ kritik mot civil olydnad

Här tar jag upp lite av förhistorien till konservativ och nationalistisk kritik mot Henry David Thoreau och hans uppfinning av civil olydnad 1849.

John Locke

John Lockes (1632–1704) och Jean-Jacques Rousseaus (1712–1778) menar att samhällskontraktet förutsätter att individen ser majoritetens vilja som sin vilja. Genom att exempelvis delta i nationalstatens omröstningar underställer sig individen frivilligt majoritetens vilja.

Enligt John Locke ska den som vägrar lyda lagen uteslutas från [civilsamhället](#). "No man in civil society can be exempted from the laws of it: for if any man may do what he thinks fit, and there be no appeal on earth, for redress or security against any harm he shall do; ... , and so can be no part or member of that civil society" (Locke, 1690).

Jean-Jacques Rousseau

Rousseau går ännu längre än Locke och gör majoritetens vilja total: individen kan ha fel men inte majoriteten. När medborgare deltar i en omröstning lovar

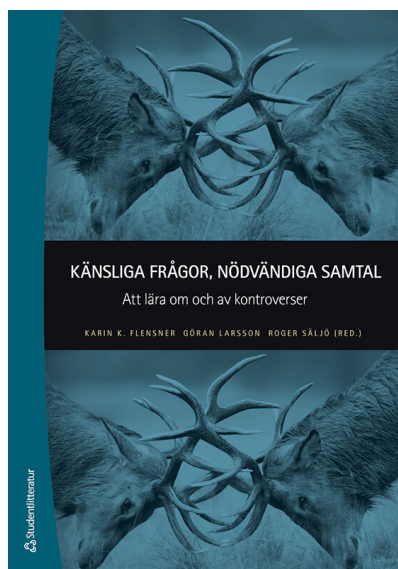
de att inte förstöra enheten genom att sätta sig upp mot resultatet. Olydnad mot majoriteten blir enligt Rousseau därför fel. Samhällskontraktet innebär att den som är olydig och inte underordnar sig statens ordning ska bannlysas från samhället eller på annat sätt straffas.

"While it can compel no one to believe them, it can banish from the State whoever does not believe them — it can banish him, not for impiety, but as an anti-social being, incapable of truly loving the laws and justice, and of sacrificing, at need, his life to his duty. If any one, after publicly recognising these dogmas, behaves as if he does not believe them, let him be punished." (Rousseau, 2008, original 1762.)

Per Herngren

8 februari 2021, version 1.3

Texten är skriven under arbetet med läroboken [*Känsliga frågor, nödvändiga samtal*](#), antologi utgiven av Studentlitteratur, 2021.

Känsliga frågor nödvändiga samtal (Studentlitteratur, 2021)

Referens

Bartonek, A. (2018). *Kampen om kritiken*. Göteborg: Korpen.

Foucault, M. (2004). *Övervakning och straff : fängelsets födelse*. Lund: Arkiv förlag, A-Z förlag.

Foucault, M. (2009). *Security, territory, population: Lectures at the Collège de*

France, 1977-78. New York, NY: Palgrave Macmillan.

Gandhi, M. (1985). *Non-violent resistance*. New York: Schocken Books.

Gandhi, M. (1999). *Collected works of Mahatma Gandhi*. (Volym 36, 41, 51, 54, 76). New Delhi: Publications Division Government of India.

Habermas, J. (2003). *Borgerlig offentlighet: kategorierna "privat" och "offentligt" i det moderna samhället*. Lund: Arkiv.

Herngren, P. (1990). *Handbok i civil olydnad*. Stockholm: Albert Bonniers Förlag.

Herngren, P. (1999). *Civil olydnad – en dialog*. Göteborg: Lindelöws förlag.

Herngren, P. & von Busch, O. (2016). *Mode & Motstånd: Dialoger om befrielse och civil olydnad, imitation och politik*. Göteborg: Korpen.

Locke, J. (1690). Chapter VII, *Of political or civil society*. The Second Treatise of Civil Government. Från digital faksimil av original.

Nietzsche, F. (1994). *Om moralens härstamning*. Stockholm: Prisma Magnum. (Original publicerad 1887).

Pejcic, M. & Rutgersson, T. (2015). Vi har pratat med Per Herngren. *Demokratimodellen Gör din förening livskraftig och inkluderande*. Stockholm: Trinambai.

Peczenik, A. (1995). *Vad är rätt? Om demokrati, rättssäkerhet, etik och juridisk argumentation*. Stockholm: Fritzes.

Pletcher, K. (2020). Salt march. *Encyclopædia Britannica*. Hämtad från <https://www.britannica.com/event/salt-march>.

Premfors, R. Roth, K. (red). (2004). *Deliberativ demokrati*. Lund: Studentlitteratur.

Rawls, J. (1971). *A theory of justice*. Cambridge, MA: The Belknap Press.

Rousseau, J-J. (2008). *The social contract, Book IV*. Adelaide: The University of Adelaide Library. (Original publicerad 1762).

Sharp, G. (1980). *The method of nonviolent action*. Boston, MA: Porter Sargent Publishers. (Original publicerad 1973).

Sharp, G. (2009). *Self-Liberation A Guide to Strategic Planning for Action to End a Dictatorship or Other Oppression*. East Boston: The Albert Einstein Institution.

Sharp, G. (2010). *From dictatorship to democracy A conceptual framework for liberation*. East Boston: The Albert Einstein Institution. (Original publicerad 1993).

Sharp, G. (2013). *How nonviolent struggle works*. East Boston: The Albert Einstein Institution.

Skolverket. (2011). *Läroplan, examensmål och gymnasiegemensamma ämnen för gymnasieskolan 2011, Lgy 11*. Stockholm: Skolverket.

Tarde, G. (1903). *The laws of imitation*. New York: Henry Holt and Company. Från facsimile 2007 by Books on Demand UMI. (Original publicerade texter 1882-1888).

Thoreau, H. D. (1977). *Om civilt motstånd*. Stockholm: Arkturus. (Original publicerad 1849).

Thoreau, H. D. (1995). *Civil disobedience and reading*. London: Penguin Books. (Original publicerad 1849). Översättning av citat Per Herngren.

Zinn, H. (1968). *Disobedience and democracy*. New York; NY: Random House.

Zinn, H. (1997). *The Zinn reader Writings on disobedience and democracy*. New York: Seven Stories Press.

Women's Encampment for a Future of Peace & Justice. (1983). Women's encampment for a future of peace & justice. Seneca NY: Författare.

Konservatism som härskarteknik

Konservatism har utvecklat en politiskt förlamande föreställning som kan användas som härskarteknik i såväl personliga som politiska sammanhang:

- *Vi kan inte börja förändra! Alla måste vara med!*
- Sverige kan inte börja, det måste göras i EU.
- Göteborg kan inte lösa det här, det måste beslutas i riksdagen.
- Det är inget vår avdelning kan göra något åt, det måste ske i hela organisationen.
- Nej, vår lilla förening kan inte börja lösa den här frågan.
- Det är en alltför stor fråga. Vi kan bara skapa opinion för att *Samhället* ska ordna det.

Det finns aktivistiska varianter av denna konservativa passiviseringsteknik:

- Vadå börja? Revolutionen kommer först när produktionsförhållandena är tillräckligt utvecklade.
- Först när vi kan få män/vita/rika att verkligen förstå så får vi förändring.
- Vi behöver bli många fler vid nästa aktion. Då lyssnar de!

Det myllrar av utvägar ur sådan här förlamande konservatism: exemplets makt, experimenterande, unilaterala initiativ, unilaterala avtal, performativa handlingar, proaktivt motstånd, queer, alternativa samhällsbyggen, Gandhis konstruktiva program, civil olydnad, rättvis handel ...

Per Herngren

10 november 2006, version 0.2

Konservatism som maktteknik

Här försöker jag förstå konservatism som maktpraktik snarare än åsikt eller uppfattning.

Konservatism

Den kanske främsta konservativa makttekniken är att vänta på alla andra:

- Vi kan inte börja förändra, alla måste ändra sig samtidigt.
- Sverige kan inte börja, alla länder behöver ta sitt ansvar.
- Göteborg kan inte ta beslut om sådana frågor, det måste lösas nationellt.
- Det är inget vår avdelning kan göra något åt, det måste ske i hela organisationen.
- Nej, vår lilla förening kan inte börja lösa världsproblem, vi kan bara skapa opinion för att *Samhället* ska ändra sig.
- Vadå börja revolutionen? Revolutionen kommer inte förrän produktionsförhållandena är tillräckligt utvecklade.

Imitationskedjor och smittor

Motsatsen mot vår tids konservatism är exemplets makt. Sätta igång smittor. Starta kedjor av upprepningar och imitationer. Träna jämlikhet. Experimentera med olika revolutioner. Våga ta unilaterala beslut. Våga göra politiska avtal med bara en part, även om den inte anses betydelsefull. Performativt samhällsbygge. Icke våldsligt förverkligande av målen. Proaktivt motstånd. Gandhis konstruktiva program. Rättvis handel. Våga misslyckas. Finslipa och ge sig iväg i nya riktningar. Tja, och tusentals andra exempel där människor vågar leva det samhälle de vill ha.

Per Herngren

10 november 2006, version 0.1.1